

تقلای قاره سبز در میانه ظهور کرونا و سقوط ترامپ

فرشاد گلزاری

سال ۲۰۲۰ با تمام فراز و نشیب‌های خود برای جهان، آخرین ساعات خود را سپری می‌کند. سالی که بدون تردید در ذهن تمام جهانیان خواهد ماند؛ چرا که شیخ کرونا یکباره بر سر کره خاکی سنگینی کرد و از آن روز تاکنون سرخط خبرها به مرگ و نکبت اختصاص داده شده است. ویروسی که در ابتدای امر هیچکس آن را جدی نگرفت اما آرام آرام به صورت خزننده بذر ناامیدی را در دل تمام دنیا کاشت و بدون تردید هر کشوری که جمعیت بالاتری داشت، نگرانی بیشتری را تجربه کرد. از چیتی دیگر این طاعون قرن بیست و یکم تبعات اقتصادی به شدت کمر شکن و عجیبی را بر دولت‌ها بار کرد و به همین جهت کشورهایی که اقتصاد و بازار تجارتشان بزرگتر از دیگران بود، متضررهای اصلی سرایت کووید ۱۹ بودند.

حمله کرونا به وال استریت

در رأس این کشورها باید به مهد و نماد سرمایه‌داری دنیا یعنی «آمریکا» اشاره کنیم. ایالات متحده به عنوان بزرگترین و عریض‌ترین اقتصاد دنیا به نوعی از سال‌های گذشته در حال رقابت با چین در عرصه اقتصادی، نظامی و فناوری است و این مساله در چهار سال گذشته با ورود «دونالد ترامپ» به کاخ سفید تشدید شد. نزاع میان پکن و واشنگتن که با طراحی تیم ترامپ به حد بی‌سابقه‌ای افزایش پیدا کرد، کار را به جایی رساند که ما شاهد یک جنگ تعرفه‌ای تمام‌عیار میان دو غول اقتصادی دنیا بودیم و ترامپ بدون دخیل کردن هیچ‌گونه رحم و مروتی، سنگین‌ترین تعرفه‌های گمرکی تاریخ اقتصاد جهان را بر کمونیست‌های چینی تحمیل کرد و این مساله به حدی جدی شد که بسیاری از کشورهای جهان مانند اروپایی‌ها همه صدایشان در آمد. بدون شک سال ۲۰۲۰ میلادی و رویارویی چین و آمریکا در عرصه اقتصادی، سال‌ها بعد به مدلی برای تدریس اقتصاد بین‌الملل در دانشگاه‌های جهان تبدیل خواهد شد اما مساله اینجاست که پاندمی کرونا باعث شد بزرگ‌ترین اقتصاد جهان از نظر رشد اقتصادی از چین عملکرد بدتری داشته باشد. بانک جهانی در تازه‌ترین برآورد خود از اقتصاد چین

پیش‌بینی کرده است که اقتصاد این کشور در سال آینده ۷/۹ درصد رشد کند که در صورت تحقق، ۵/۹ درصد بیشتر از چیزی خواهد بود که در سال جاری به ثبت می‌رسد. بسیاری از کارشناسان ارزی معتقدند استعراض سنگین کسب و کارهای آمریکایی و کاهش توان مالی مصرف‌کنندگان این کشور باعث خواهد شد دلار در ماه‌های نخست سال ۲۰۲۱ نیز کم‌اکان تحت فشار باقی بماند و وضعیت دشواری را در برابر رقبای اصلی خود داشته باشد.

شورش به سبک ترامپ

فارغ از مسائل و پیامدهای اقتصادی کرونا برای آمریکا باید به این موضوع توجه کنیم که این ویروس در زمان ریاست جمهوری شخصی در آمریکا ظهور کرد که اساساً و عملاً یک پوپولیسم خطرناک و یک آنارشیزم سیاسی به حساب می‌آید. همه به یاد دارند زمانی که سازمان بهداشت جهانی همه‌گیری کرونا را تایید و خطرات آن را به تمام دنیا گوشزد کرد، ترامپ در آن سوی اقیانوس با لبخندی از سر تمسخر در وهله اول چین را مقصر اصلی

رسیدن به توافق بر گزیت تا آخرین دقایق آخرین روز کاری سال ۲۰۲۰ و پایان مهلت دوره گذار به طول انجامید و سرانجام نمایندگان اتحادیه اروپا و انگلیس اعلام کردند که به یک توافق مورد قبول رسیده‌اند اما هنوز جزئیات این توافق مشخص نیست

معلمی بود که کاریکاتورهای موهن به ساحت مقدس پیامبر اسلام (ص) را در کلاس درس به دانش‌آموزان نشان داد که منجر به قتل او به دست یک اسلام‌گرای چینی شد. مکرون نیز از پتی به عنوان قهرمان یاد کرد و گفت حق انتشار کاریکاتور را محفوظ میدارد. همین مساله باعث شد تا مکرون از همه جهت (اخلی و خارجی) مورد انتقاد قرار بگیرد و در همین رابطه شاهد آن بودیم اعتراض‌هایی در خارج و داخل علیه پاریس رخ داد که ترکیه یکی از منتقدان تند و تیز او بود. انتقادهای آنکارا به مکرون باعث شد تا پاریس دست به ایجاد یک ائتلاف تمام قدر اروپایی علیه ترکیه زد و بر همین مبنا تا امروز هم این منازعه ادامه دارد.

شکاف میان بروکسل و واشنگتن

همانطور که پیش‌تر گفته شد، طی چهار سال دوره ریاست جمهوری ترامپ، سیاست خارجی آمریکا با فراز و نشیب‌ها و چالش‌های گسترده‌ای روبه‌رو بود که با عدم موفقیت در حوزه‌های مختلف چالش‌های گسترده‌ای را

برای جهان ایجاد کرد. درک دولت ترامپ و کارگزاران سیاست خارجی این کشور بر این مبنا بود که با فشارهای همه‌جانبه می‌توان بیشترین منافع را از میان بده بستان‌های سیاسی به دست آورد. ترامپ اگر چه توانست در حوزه آمریکای شمالی (نفتا) با توافقی جدید با کانادا و مکزیک تاحدودی سیاست خارجی خود را بر این کشورها تحمیل کند اما سیاست فشار بر اروپا عملاً با شکست روبه‌رو شد. پیگیری جنگ تجاری با اتحادیه اروپا و فشار بر متحدان اروپایی ناتو جهت افزایش هزینه‌های نظامی باعث شد تا به گفته مقامات اروپایی شکافی عمیق در مناسبات فرا آتلانتیکی ایجاد شود. ترامپ با اعلام «دشمن اول اروپا» و تهدیدهای مداوم به تحریم‌های اقتصادی، همانطور که چین را نیز متاثر کرد، با استراتژی «اول آمریکا» چند درگیری دیگر به این موارد اضافه کرد. وی همچنین متمایل به روسیه شد که اتحادیه اروپا از زمان بحران اوکراین در اوایل سال ۲۰۱۴ علیه این کشور تحریم کرده است. در این میان کشورهای اروپایی به این فکر افتادند که موضوع صرفاً دونالد ترامپ و نگاه او به مناسبات جهانی نیست و در آینده هم این امکان وجود دارد که افرادی با نگاهی مشابه در آمریکا به قدرت برسند.

به همین دلیل این تفکر شکل گرفت که اروپا باید به تقویت ساختارهای درونی خود بپردازد و تلاش کند تا از سطح اتکا به آمریکا بکاهد. با پیروزی «جو بایدن» در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا و وعده‌های رییس‌جمهور منتخب این کشور مبنی بر بازگشت به چندجانبه‌گرایی و تقویت همکاری با متحدان اروپایی انتظار این است که فاصله میان دو سوی آتلانتیک مجدداً کاهش یابد.

اتحادیه اروپا در تاریخ از پیش تعیین شده قطعی شد. از اوایل سپتامبر زمزمه‌های تصویب قانون جدیدی به نام «بازار داخلی» به گوش می‌رسید. جان‌اتان جونز رئیس گروه تخصصی حقوقی دولت در اعتراض به تصمیم دولت برای ایجاد تغییر در توافق خروج (همان که در ژانویه تصویب شده بود) استعفا داد.

اروپایی‌ها سال ۲۰۲۰ را که با همه‌گیری ناگهانی ویروس کرونا آغاز شد، در حالی با غافلگیری از نوع جهش یافته این ویروس به پایان می‌رسانند که شاخص‌های اقتصادی نشان از تأثیرات عمیق و طولانی مدت پیامدهای این همه‌گیری بر اقتصاد کشورها و زندگی عادی مردم قاره سبز دارد. کارشناسان بر این باورند که پاندمی کرونا و پیامدهای اقتصادی و اجتماعی آن در اتحادیه اروپا، شکاف‌های ناشی از بحران‌های پیشین این اتحادیه را عمیق‌تر کرده و چشم‌انداز موجودیت این نهاد اروپایی را در هاله‌ای از ابهام فرو برده است. بحران و همه‌گیری بیماری کرونا که تاکنون بیش از ۷۷ میلیون نفر را در جهان مبتلا و بیش از یک میلیون و ۷۱۲ هزار نفر را به کام مرگ کشانده، موجب بیکاری دهها میلیون نفر در اروپا شده است. در ماه ژوئن (۱۲ خرداد تا ۱۰ تیر) حدود ۱۵ میلیون و ۲۳ هزار نفر در سطح اتحادیه اروپا کار خود را از دست دادند که حدود ۱۲ میلیون و ۶۸۵ هزار نفر از این افراد در کشورهای عضو منطقه پورو متشکل از ۱۹ کشور بلژیک، آلمان، استونی، ایرلند، یونان، اسپانیا، فرانسه، ایتالیا، قبرس، لتونی، لیتوانی، لوکزامبورگ، مالت، هلند، اتریش، پرتغال، سلوونی، اسلواکی و فنلاند ساکن بودند.

مسلمانان علیه مکرون

انتشار کاریکاتورهای موهن ضد اسلامی در فرانسه و محکوم کردن افراط‌گرایی اسلامی از سوی امانوئل مکرون رئیس جمهوری فرانسه در ماه اکتبر (آبان)، صدای اعتراض مسلمانان را درآورد. «ساموئل پتی»

خارجی گنگ او باعث شده که وی مورد انتقادهای بسیار قرار بگیرد و از سوی دیگر او تا به امروز در حاسنگ‌اندازی در مسیر بایدن و تیمش برآمده است. بر این اساس سال ۲۰۲۰ را باید یک دوره پر تنش و پراز فراز و فرود برای آمریکا و ترامپ دانست که در روزهای پایانی، اتفاق‌های بدی برای او رقم خورد.

تاز یانه کرونا بر پیگیره اقتصاد اروپا

اروپایی‌ها سال ۲۰۲۰ را که با همه‌گیری ناگهانی ویروس کرونا آغاز شد، در حالی با غافلگیری از نوع جهش یافته این ویروس به پایان می‌رسانند که شاخص‌های اقتصادی نشان از تأثیرات عمیق و طولانی مدت پیامدهای این همه‌گیری بر اقتصاد کشورها و زندگی عادی مردم قاره سبز دارد. کارشناسان بر این باورند که پاندمی کرونا و پیامدهای اقتصادی و اجتماعی آن در اتحادیه اروپا، شکاف‌های ناشی از بحران‌های پیشین این اتحادیه را عمیق‌تر کرده و چشم‌انداز موجودیت این نهاد اروپایی را در هاله‌ای از ابهام فرو برده است. بحران و همه‌گیری بیماری کرونا که تاکنون بیش از ۷۷ میلیون نفر را در جهان مبتلا و بیش از یک میلیون و ۷۱۲ هزار نفر را به کام مرگ کشانده، موجب بیکاری دهها میلیون نفر در اروپا شده است. در ماه ژوئن (۱۲ خرداد تا ۱۰ تیر) حدود ۱۵ میلیون و ۲۳ هزار نفر در سطح اتحادیه اروپا کار خود را از دست دادند که حدود ۱۲ میلیون و ۶۸۵ هزار نفر از این افراد در کشورهای عضو منطقه پورو متشکل از ۱۹ کشور بلژیک، آلمان، استونی، ایرلند، یونان، اسپانیا، فرانسه، ایتالیا، قبرس، لتونی، لیتوانی، لوکزامبورگ، مالت، هلند، اتریش، پرتغال، سلوونی، اسلواکی و فنلاند ساکن بودند.

برگزیت و چالش‌های آن

انگلیس در سال ۲۰۲۰ میلادی پس از خروج رسمی از اتحادیه اروپا، دوره‌ای را برای انتقال از وابستگی به اتحادیه پشت سر گذاشت که بر خلاف آنچه انتظار می‌رفت چند دوره به بن‌بست خورد و با وجود توافق تجارت آزاد بین دو طرف، هنوز هم تصویر روشنی از آینده روابط تجاری و امنیتی دو طرف قابل تصور نیست. در ۲۲ ژانویه ۲۰۲۰ و پس از بازگشت از تعطیلات سال نو، مجلس عوام به سرعت توافق خروج را با اکثریت تصویب کرد که بلافاصله در روز بعد و تا توضیح ملکه به قانون تبدیل شد. این توافق به سرعت به بروکسل ارسال شده و توسط «اورسولا فون در لاین» و «شارل میشل» امضا شد. ۲۸ ژانویه «کریس پینچر» به عنوان آخرین نماینده دولت انگلیس در یک نشست اتحادیه اروپا شرکت کرده و این رکورد را از آن خود کرد. پارلمان اتحادیه اروپا در ۲۹ ژانویه رضایت خود از توافق خروج را اعلام کرد و بدین ترتیب خروج انگلیس از

اشخاصی مانند سناتور برنی سندرز که از سوی دموکرات‌ها وارد میدان شده بود، بعلاوه تازیانه سخنانش بر پیگیره حزب لیبرال‌ها به حدی تند و زننده بود که تمام تحلیلگران به این نتیجه رسیدند که او برای دومین بار کاخ سفید را تسخیر خواهد کرد. این روند ادامه داشت تا اینکه قتل جورج فلویید شهروند سیاهپوست آمریکایی به دست پلیس سفیدپوست این کشور در روز ۲۵ ماه می (۵ خرداد)، موجی از خشم و اعتراض به نژادپرستی در آمریکا و سراسر جهان را به راه‌انداخت. آخرین سخنان فلویید تحت عنوان «منی توانم نفس بکشم»، به نشان اعتراض‌های ضد نژادپرستی تبدیل شد. این اولین بار نبود که یک سیاهپوست زیر دست پلیس آمریکا جان می‌داد و برای نفس کشیدن التماس می‌کرد اما این وقایع البته اغراض سیاسی و شخصی، یک داروی مشخص را به عنوان راه‌حل غلبه بر کرونا به مردم معرفی می‌کرد. او از فوریه سال ۲۰۲۰ تا همین چند روز پیش مدام در حال سانسور اخبار و سوءمدیریت دولتش در مورد مقابله با کرونا بود و همین مساله دموکرات‌ها و سیلی از منتقدان ترامپ را علیه او سازماندهی کرد. در ادامه این روند، آنچه در سال گذشته میلادی در عرصه سیاست داخلی آمریکا بسیار مهم به

پاندمی کرونا دانست و در مرحله دوم مقابل دوربین رسانه‌ها و شبکه‌های خبری دنیا قرار گرفت و به همه گفت که هیچ اتفاقی نیفتاده است! او پای خود را فراتر از این گذاشت و هر چند روز یکبار از سر ناهمپی، کج‌فهمی و البته اغراض سیاسی و شخصی، یک داروی مشخص را به عنوان راه‌حل غلبه بر کرونا به مردم معرفی می‌کرد. او از فوریه سال ۲۰۲۰ تا همین چند روز پیش مدام در حال سانسور اخبار و سوءمدیریت دولتش در مورد مقابله با کرونا بود و همین مساله دموکرات‌ها و سیلی از منتقدان ترامپ را علیه او سازماندهی کرد. در ادامه این روند، آنچه در سال گذشته میلادی در عرصه سیاست داخلی آمریکا بسیار مهم به

نظر می‌رسد، تقابل تمام‌قد مجلس نمایندگان آمریکا با ترامپ و هم‌حزبی‌های او در مجلس سنا بود. ماجرای استیضاح او به حدی بالا گرفت که بسیاری را بر این باور رساند که ترامپ به زودی سقوط خواهد کرد، اما اوضاع به سمت و سویی پیش رفت که او با پرداخت رشوه، ارباب، تهدید و مانورهای رسانه‌ای پی در پی توانست به نوعی خود را از تمام اتهامات تبرئه کند.

ماجرای یک سقوط

تبرئه شدن ترامپ توانست به نوعی او را برای شرکت در انتخابات ریاست جمهوری سوم نوامبر ۲۰۲۰ جسورتر و تهاجمی‌تر کند. او و هم‌قطاران او در همان موقع تمام فکر و ذکرشان را بر پیروزی در انتخابات و شروع دور دوم ریاست جمهوری ترامپ معطوف کرده بودند. در همان موقع بود که تمام رسانه‌های همسو با ترامپ و حتی موسسات نظرسنجی آمریکا و دنیا بر این فرض قمار کردند که ترامپ به هر ترتیب برای بار دوم وارد کاخ سفید خواهد شد و همین مساله امید و غرور ترامپ را دوچندان کرد. تاخت و تاز او بر

ترامپ اگر چه توانست در حوزه آمریکای شمالی (نفتا) با توافقی جدید با کانادا و مکزیک تاحدودی سیاست خارجی خود را بر این کشورها تحمیل کند اما سیاست فشار بر اروپا عملاً با شکست روبه‌رو شد